

Zoo Liberec se připravuje na transport slonice Baly do nového domova

21. 04. 2026 11:03

Po dlouhém období intenzivních jednání, odborných konzultací a hledání nejlepších možných variant s ohledem na zdravotní stav i individuální potřeby slonice Baly bylo nyní o jejím dalším směřování rozhodnuto. Po konci letošní hlavní návštěvnické sezóny by Bala měla po třinácti letech strávených v Liberci zamířit do specializovaného zařízení Skanda Vale ve Velké Británii, které se dlouhodobě zaměřuje na individuální péči o slony s komplikovanou minulostí. Zoo Liberec i evropští odborníci věří, že tento krok přirozeně naváže na dosavadní trpělivou péči libereckých chovatelů, díky níž se Bale podařilo dostat do dobré kondice, a zároveň jí přinese i možnost sociálního kontaktu.

Proč Bala odchází z Liberce

Po více než třinácti letech strávených v Liberci čeká dvačtyřicetiletou slonici Balu zásadní změna. Začátkem září tohoto roku by měla odejít do nového zařízení Skanda Vale ve Velké Británii.

„Není to rozhodnutí lehké, ale ani unáhlené. Zabýváme se jím společně s mezinárodními odborníky na chov slonů z EAZA Elephant TAGu už desítky měsíců,“ říká ředitel zoo David Nejedlo. „Základní princip je ale jasný. Slon jakožto zvíře s vysokými sociálními potřebami by neměl žít sám.“

Liberecká zoo patří dnes mezi jedno z posledních zařízení, kde je možné chovat slonici soliterně. Tato výjimka však měla dlouhodobě své opodstatnění. V Liberci totiž funguje tým zkušených a vyhlášených chovatelů, kteří dovedou zajistit vysoce nadstandardní individuální péči, která přesně odpovídá potřebám Baly.

Zároveň je však nutné dodat, že současný pavilon slonů v Liberci je z dnešního pohledu zastaralý, velikostně již neodpovídá současným požadavkům na chov slonů a funguje v režimu takzvaného přímého kontaktu mezi chovateli a zvířetem. Tento způsob chovu se v rámci moderních standardů postupně opouští a nové slonince jsou budovány výhradně pro bezkontaktní chov (v tzv. chráněném kontaktu). V rámci Evropské asociace zoologických zahrad a akvárií (EAZA) navíc platí závazek tento chov v přímém kontaktu do roku 2030 zcela ukončit. I proto již není reálné, aby do Liberce přišel další slon, který by mohl být v současném zařízení dlouhodobě chován.

„Současný sloninec pochází ze 70. let a již neodpovídá standardům chovu slonů v moderních zoologických zahradách. Jeho přestavba není z technických důvodů možná a výstavba nového pavilonu by vyžadovala značné časové i finanční investice, přičemž by jej navíc nebylo možné realizovat ani na stávajícím místě tak, aby splňoval současné chovatelské nároky EAZA. Realizace takového projektu proto v nejbližších letech není v kontextu dalšího rozvoje zoo reálná, mimo jiné i proto, že by zastavila všechny další plánované projekty, včetně připravovaného Údolí ohrožené divočiny,“ vysvětluje ředitel Zoo Liberec David Nejedlo.

Bala

„Bala je velmi submisivní samice. Její komplikovaná povaha byla důvodem, proč se ji v minulosti opakovaně nedařilo začlenit do stáda ani v nejrenomovanějších chovatelských zařízeních. V kolektivu slonů se vždy dostávala pod tlak dominantnějších jedinců a postupně končila na okraji skupiny, až ji bylo nutné úplně oddělit,“ vysvětluje hlavní liberecký zoolog Luboš Melichar.

Bala se navíc celý život potýká i se zdravotními komplikacemi. **„Po příchodu z Německa trpěla chronickými bolestmi zad, které se nám podařilo postupně odstranit. V současnosti je jejím největším zdravotním problémem trvalý defekt na hrudní končetině, kvůli kterému opakovaně přetěžuje i druhou, zdravou nohu. Právě proto je nezbytnou součástí jejího každodenního režimu pravidelné cvičení a rehabilitace. To, co návštěvníci často vnímají jako atraktivní trénink, je ve skutečnosti důležitá součást její terapie,“** dodává zoolog.

Právě potřeba specializovaného přístupu byla také důvodem, proč byla Bala v roce 2013 do Zoo Liberec převezena. Díky vytrvalé a trpělivé péči chovatelů se podařilo Balu postupně dostat do velmi dobrého fyzického stavu a kondice. Dnes může fungovat bez trvalé medikace, což opakovaně ocenili i odborníci z celé Evropy, kteří ji v posledních měsících měli možnost v Liberci osobně sledovat.

Bala a její životní příběh

Bala se narodila v roce 1984 ve volné přírodě v Myanmaru, většinu svého života ale prožila v Německu. Nejprve vystupovala v berlínském cirkuse, odkud se v roce 1999 přesunula do zoologické zahrady v Hamburku a o čtyři roky později do Zoo Münster, kde strávila deset let. Kvůli přetrvávajícím neshodám v tamním stádu nakonec evropský koordinátor doporučil její přesun do Liberce. Do zoo pod Ještědem dorazila 2. října 2013 jako devětadvacetiletá samice.

V té době zde žila klidná a dominantnější padesátiletá samice Rání, která po úhynu slonice Gaurí potřebovala společníci a pro submisivní Balu se stala důležitou sociální oporou. Harmonické soužití obou slonic ukončil úhyn Rání v roce 2021, po němž zůstala Bala v Liberci

sama. Od té doby liberečtí zoologové ve spolupráci s mezinárodními experty zodpovědně a citlivě hledali řešení, které by Bale zajistilo dostatek prostoru i individuálního přístupu a zároveň jí umožnilo být součástí širšího sociálního celku.

Nový domov ve Skanda Vale

Zařízení Skanda Vale ve Velké Británii se dlouhodobě specializuje na péči o starší slony a jedince komplikovanou minulostí. „**Zařízení má prokazatelné zkušenosti s péčí o slony s náročnými zdravotními i behaviorálními potřebami, které vyžadují intenzivní management a nepřetržitý dohled. Ošetřovatelé jsou přímo na místě 24 hodin denně, což umožňuje kontinuální monitoring a individuální přístup ke každému zvířeti,**“ uvádí Melichar.

Sloni mají v areálu k dispozici rozsáhlé travnaté výběhy o rozloze přibližně 28 000 metrů čtverečních a možnost pravidelně se pohybovat i v přilehlých lesních porostech. Důležitým aspektem je také možnost sociálního kontaktu. V zařízení žije samice Valli, která je stejně jako Bala v současnosti držena bez partnera vlastního druhu. Právě možnost propojit dva dosud osaměle žijící jedince a vytvořit jim podmínky pro sociální kontakt byla jedním z klíčových faktorů celého rozhodování.

Přípravy na transport

Samotnému převozu slonice bude předcházet několik měsíců systematické přípravy. Do venkovního výběhu bude s předstihem umístěn rozměrný lodní kontejner a chovatelé budou formou pozitivní motivace učit Balu do jeho limitního prostoru vcházet a pokud možno beze stresu v něm trávit čas.

„**Sloni, a naše Bala obzvláště, jsou velmi opatrná a konzervativní zvířata, která si na jakékoli novinky a změny prostředí zvykají poměrně dlouho. Počítáme tak, že celý trénink bude probíhat v řádu několika měsíců, aby byl samotný transport pro zvíře co nejméně zatěžující,**“ říká Luboš Melichar. Na 1700 km dlouhou pozemní cestu se spolu s Balou vydá i samotný zoolog spolu s hlavním chovatelem slonů Václavem Aschenbrennerem. Ti se slonicí zůstanou i v prvních dnech po jejím příjezdu, aby jí pomohli s adaptací na nové prostředí a předali místnímu týmu potřebné zkušenosti a informace.

Konec chovu slonů v Liberci

S odchodem Baly tak minimálně na několik let skončí téměř sedmdesátiletá tradice chovu slonů pod Ještědem, která započala v roce 1958.

„**Loučení s Balou nebude jednoduché, především pro chovatele, kteří se slonům věnovali i desítky let. Svou prací si získali respekt i uznání odborné komunity a patří jim za to velké poděkování. O to víc jsme při rozhodování zvažovali každý krok a hledali řešení, které bude pro Balu co nejlepší. Věříme, že jí tím dáváme dobrou perspektivu pro další kvalitní a spokojený život,**“ dodává ředitel.

Jeho slova potvrzuje i Jeroen Kappelhof, koordinátor Evropského ex situ programu (EEP) pro chov slonů indických, který dodává: „**Jsem rád, že se pro Balu podařilo najít vhodné řešení. Rád bych zároveň poděkoval zaměstnancům Zoo Liberec za jejich dlouholetou obětavou péči o Balu i za to, že dokázali učinit toto odvážné rozhodnutí.**“

TZ: Zoo Liberec